

В обіймах імператриці
Василь Врублевський

Трагіфарс «В обіймах імператриці», написаний автором на основі історико-документальних джерел і оригінальних досліджень середини XVIII – XIX століть, хоч і є насамперед белетризованим відтворенням духу епохи постпетровської імперії, однак проникливий читач з легкістю віднайде аж надто очевидні і прямі паралелі між діяннями й устремліннями царедворців тієї доби і доби нинішньої. Брехня, підступність, зажерливість, садистичні нахили, замасковані до певного часу в облудні обгортки красивих слів і пишномовних гасел, – все це нікуди не щезло із арсеналу психопатичних можновладців, тільки й того, що в процесі «історичного поступу» набуло фарисейськи витонченіших, відтак ще значно загрозливіших і цинічніших рис.

Василь Врублевський

В обіймах імператриці

Історичний трагіфарс у 3 діях

Дійові особи

Єлизавета I, російська імператриця у 1741–1761 рр.

Розумовський Олексій Григорович, фаворит імператриці

Ізмайлова Анастасія Михайлівна, подруга імператриці.

Чулков Василь Іванович, камергер.

Дуб'янський Федір Якович, священник, духівник імператриці

Івінський, колишній фаворит імператриці.

Безстужев Олексій Петрович, канцлер.

Шувалов Петро Іванович, ще один фаворит імператриці.

Шувалова Катерина Іванівна, фрейліна імператриці.

Лопухіна Анюта – двадцятилітня красуня.

Санті-Франсуа, обер-церемоніймейстер.

Служанки, слуги.

Дія перша

Сцена перша

Просторе передухідня лазні («русской бані»). У центрі на дерев'яній стіні – імперський герб «двуглавий арьол», а під ним – викладений дощечками напис «В здоровом тѣлѣ – здоровый духъ». Обіч – дверцята до парилки. Навпроти́леж – дубовий стіл, а на ньому – самовар, бочечка з вином, харчі. Віддалік за столиком – розкладна ширма, на ній – одяг імператриці.

Розпашіла імператриця Єлизавета («жінчина в немалих телесах»), загорнута у простирадло, лежить горілиць на кушетці. Голосно, із явною насолодою відхекується, промовляючи: «Ех, благодать!.. Благодать!..»

Анастасія Ізмайлова – також запнута простирадлом (але на грецький манір – через одне плече), сидючи у ногах імператриці на ослінчику, чеше їй п'яти.

ІЗМАЙЛОВА (на мить заплющивши очі, поринувши у солодкий спогад). Істинна правда! Благо – дать! А як ще й кавалер доладній та справний, то й гріх не дать!

ЄЛИЗАВЕТА (заінтриговано). Ану, признавайся: хто це такий доладній та справний у тебе об'явився, що аж очі при згадці млосьно підкочуєш і тремтиш уся?

ІЗМАЙЛОВА. Тремчу? (Кокетливо). Ото вже придумали, ваша величносте!

ЄЛИЗАВЕТА (невдоволено жбурляє в Ізмайлову рушником). Настька! Скільки тобі, вражино, казати: Лізою мене зви! Ще раз почую це (передражнює) «ваша величносте», звелю закувати твої гарненькі ніжки у кайдани і у Сибір зашлю. Будеш там землю мерзлу гризти! Як бідолаха Шубін гриз із милості Бірона... Навідайся до Шубіна, він тобі розкаже. Зразу пропаде охота випробовувати мое терпіння!

ІЗМАЙЛОВА. Господь з тобою, Лізо! Ненароком вирвалося. Пробач. Але, Лізо, зрозумій: ти все-таки імператриця...

ЕЛИЗАВЕТА. Годі! Хто-хто, а ти добре знаєш, що не хотіла я цього і ніколи не мріяла про трон. Але що ж тепер? Життя – річ примхлива. Хотіла чи не хотіла, але так сталося, і нічого вже не вдієш...

Елизавета рвучко встає, схвильовано проходиться уздовж-упоперек, підходить до столика.

Пригадуєш, як моя (із неприхованим ехидством) люба матуся, хай гикнеться їй на тому світі... (ще з більшим ехидством) майне лібе мутер імператриця Катерина Перша, після смерті батечка – (шанобливо, із ніжним пієтетом) імператора Петра Великого – запалала несамовитим бажанням сплавити мене подалі зі своїх очей. Їй так хотілося здихатися мене, що й так куценький її розум потьмарився остаточно! Щойно мені виповнилося шістнадцять, вона – на сміх Європі всій! – сама запропонувала мене в дружини Людовику П'ятнадцятому. Ганебнішого глуму російська історія не знала! Не встиг кур'єр, посланий Алексашкою Меншиковим, вернутися з відмовою із Парижу, як услід за ним дісталася звістка, що Людовик одружується із англійською принцесою. Більшого сорому для російської корони придумати важко! Але що для моєї лібе мутер сором? Що для неї честь корони? Пустий звук! Як і честь загалом. Як була хвойдою, царською підстилкою, дойче швайншайне, такою й залишилася, навіть ставши – слава Богу, ненадовго – імператрицею... Думаєш, отримавши дзвінкий, на всю Європу, ляпас від Людовика, це стерво заспокоїлось? Дзуськи! Сказано ж: стерво... Ще із більшою несамовитістю почала торгуватися мною – ніби я не цесарівна, а дівка казарменна!

ІЗМАЙЛОВА. Який жах! Яка ганьба!

ЕЛИЗАВЕТА. Охолонь, це ще квіточки... Наспів обітершись, майне лібе мутер послала у Францію нового гінця – герцога Гольштинського, чоловіка моєї (з відразкою у голосі) коханої сестрички, майне лібе швестер Анни...

ІЗМАЙЛОВА. О, як я її ненавиджу!

ЕЛИЗАВЕТА (із вдячністю). Дякую, Настусю...

ІЗМАЙЛОВА. Не варто... Ух, як я її люто ненавиджу! Як би могла, роздерла би очима ось пальчиками на дрібні шматочки і згодувала собакам...

Елизавета жестом підкликає Ізмайлову підійти, величаво обіймає її, по-царськи цілує в чоло, по тому легенько відтрунє від себе. Якусь мить стоїть, відсторонено посміхаючись якомусь приємному спогадові, а тоді раптом шаленіє...

ЕЛИЗАВЕТА (до хрускоту стискаючи долоні). Суче плем'я! Як вони попсували мені життя, скільки крові з мене вижлуктили!!! Подумай лишень: отримавши відкоша від короля, вони готові були видати мене за нікчемного герцога чортзна-якого пошибу. Ти тільки уяви, майн лібе мутер так і написала: «Із

радістю готові задовольнитися шлюбом цесарівни Єлизавети із герцогом Орлеанським»!

ІЗМАЙЛОВА. Який сором...

ЄЛИЗАВЕТА. Сором? Це не сором. Це ганьба! Та ще більшою ганьбою була відповідь Версаля. Мене й дотепер усю колотить, як згадаю. «Висловлюємо безмежну вдячність за пропозицію, але маємо велике занепокоєння, що імператриця відчуватиме велику незручність перед своїми православними підданими, якщо погодиться на перехід цесарівни до іншої віри, а крім того маємо із великим сумом та прикрістю повідомити, що герцог Орлеанський уже має інші зобов'язання...»

ІЗМАЙЛОВА. Жабоіди кляті! «Має інші зобов'язання...» Ну нічого, хай тепер кусають себе за копчики. Яку королеву могли би мати на заздрість усьому світові! Красуня, чудове кругле личко, прекрасні очі, красиві груди. А ніжки! Які ніжки!

ЄЛИЗАВЕТА (кокетливо). Облиш, облиш! А то ще подумаю, боронь Боже, що ти закохана у мене!

ІЗМАЙЛОВА. Звісно, що закохана...

ЄЛИЗАВЕТА. Не в тому сенсі... Не дай Боже, подумаю, що ти закохана у мене не як подруга, а як... (схвильовано дошукуючись потрібних слів) як... як... Як розбещена розпусниця!

Ізмайлова зойкає, відскакує. В очах її спершу застигає переляк, що за якусь мить змінюється на зашарілість, губи злегка, ледь помітно, посмикуються, виказуючи глибоко притлумлене внутрішнє вагання.

ІЗМАЙЛОВА (поволі, ледве чутно, із острахом і надією водночас). А... а якби... а якби й так?

ЄЛИЗАВЕТА (вражено). Що?

ІЗМАЙЛОВА (затуляючи рота руками). Ой!

ЄЛИЗАВЕТА (грізно). Що-о-о?

Ізмайлова ціпеніє. Утім, ненадовго...

ІЗМАЙЛОВА (силуючись посміхнутися). Та ж пожартувала я... Просто пожартувала...

ЄЛИЗАВЕТА (обурено). Нічого собі жартики! Що ти собі дозволяєш?! Так жартувати з імпе... (Затинається). Чорт, що це зі мною? Геть забула: я ж подруга тобі, а не імператриця.

Підходить до Ізмайлової, бере її за плечі, зазирає в очі.

Пробач, Настюхо! Мимохідь вирвалося. Не зважай, гаразд?

ІЗМАЙЛОВА (із поквапливою готовністю). Добре, добре... Ясна річ, я не зважаю...

ЄЛИЗАВЕТА. Ось і чудненько. Може (киває на дверцята парилки) ще разок? Із віничком, та з такою пристрасстю, щоб аж-аж!

ІЗМАЙЛОВА. Можна.

ЄЛИЗАВЕТА (відійшовши убік, кричить на весь голос). Камергер! Чулков, чорти б тебе кликали, де ти там? Васька!

З'являється Чулков – у гарно припасованому до його трохи розповнілої статури темно-зеленому костюмі.

ЧУЛКОВ (спокійно, але услужливо). Слухаю вас, ваша величносте.

ЄЛИЗАВЕТА (пильно, із неабияким інтересом розглядаючи його вбрання). Куди це ти так вирядився? (до Ізмайлової). Ти тільки поглянь, який франт мій камергер! У тебе, бува, не виникло при його появі деяких асоціацій?

ІЗМАЙЛОВА (стенає плечем, невпевнено). Та начебто ні...

ЄЛИЗАВЕТА. А мене аж пересмикнуло.

ІЗМАЙЛОВА (підходить до Чулкова, обдивляється з усіх боків, обертається до Єлизавети). Пробач мені, але, чесно кажучи, нічого не второпаю. Вбрання як вбрання, нічого особливого...

ЄЛИЗАВЕТА (знервовано). Нічого особливого! Звісно, вбрання як вбрання... Та й ні при чому тут воно... Тільки й усього, що нове... (до Чулкова, зриваючись на повискування) Це ти зумисне, так? Спеціально влаштував цей маскарад?

ЧУЛКОВ (пітніючи від зніяковіння). Боронь Боже... Як можна... Чим я завинив, ваша величносте? Ну, пошив... Так за свої ж!

ЄЛИЗАВЕТА (шаленіючи ще більше). Яке мені діло, за чиї! Ти от що скажи: зумисне нап'ялив саме зараз? Нап'ялив, щоб нагадати мені про учорашню асамблею і Лопухіну? (підбігає до Чулкова, розмахує кулаками перед його обличчям) Геть розпустився! Оце така твоя дяка за мою доброту!

Чулков намагається щось сказати у своє виправдання, але Єлизавета затуляє долонею йому рота.

Мовчи!

ІЗМАЙЛОВА (намагаючись розрядити ситуацію). І правильно! Вмечель йому, щоб аж чортам стало тісно!

ЧУЛКОВ (розпачливо, гугнячи з-під Єлизаветиної долоні, яка все ще затуляє йому рота). За що, ваша милосте?

Єлизавета відсмикує руку і вмить заходиться сміхом.

ЄЛИЗАВЕТА. Якби було за що – убила б!

ЧУЛКОВ (втираючи рукавом піт з обличчя). Дякую, ваша величносте...

ЄЛИЗАВЕТА (примирливо). Гаразд, гаразд, не злися!

ЧУЛКОВ. Та не злюсь я... Чого мені злитися... (отямившись, осмілівши) Але ж і жарти... жарту у вас, скажу я вам, ваша величносте!

ЄЛИЗАВЕТА (сміється). Жарту? Хіба це жарту, Чулков? Це просто пустощі. От батечко мій, царство йому небесне, імператор Петро, той умів жартувати.

ЧУЛКОВ (хапаючись за серце). Що так то так... Начувані, аякже... Слава Богу, із причини малолітства свого не довелося при батечці служити... А то чи й дожив би...

ЄЛИЗАВЕТА. Ну годі, годі! Розпатякався... Штани хоч (несподівано мацає Чулкова між стегнами) сухі? Здається, сухі. А то жаль було б обновки!

Чулков, ніяковіючи, відступає крок назад. Ізмайлова пирхає уїдлигим смішком.

ІЗМАЙЛОВА (тицяючи пальцем у бік Чулкова). Ой-ой-ой! Які ми сором'язливі! Вже й не торкнися навіть!

ЄЛИЗАВЕТА (різко). Ну все, жарту кінчились! (до Чулкова) Відішли за Анькою Лопухіною з наказом зараз же їй з'явитися до мене... (з притиском) сюди! (різкий акцентований жест виструнченим вказівним пальцем згори вниз, у підлогу) І щоб була у тому ж платті, що учора на асамблеї!

ЧУЛКОВ. Зволите виконувати?

ЄЛИЗАВЕТА (роздратовано). Ти ще тут?

Чулков зникає.

ІЗМАЙЛОВА. Відчуває мое серце: щось грандіозне ти замислила...

ЕЛИЗАВЕТА. Замислила. Наберись трохи терпіння, скоро все сама побачиш..
(неквапом піднімає руки, задоволено потягується)

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию
(<https://www.litres.ru/vasil-vrublevskiy/v-ob-ymah-mpерatric/?lfrom=362673004>) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.